

звуку, а так же значенні правильного підходу до вибору репертуару студента-вокаліста в професійному становленні співака.

Ключові слова: професіоналізм, технічна досконалість, звук, співоча опора, дихання, звуообразование.

Кулдыркаева О. В., Лебедева М. В. Формирование профессионального вокального мастерства (на основе вокальной школы О. Н. Благовидовой)

В статье рассмотрены основные позиции вокальной школы профессора, народной артистки Украины О. Н. Благовидовой. Ее педагогические труды продолжают наилучшие традиции русской и украинской вокальных школ. Автор рассматривает основные составляющие методики постановки голоса и отмечает особенности данной методики в звукообразовании, дыхании, подачи звука, а так же значении правильного подхода к выбору репертуара студента-вокалиста в профессиональном становлении певца.

Ключевые слова: профессионализм, техническое совершенство, звук, певческая опора, дыхание, звуообразование.

Kuldyrkaeva O. V., Lebedeva M. V. Olga Blagovidova (creative survey)

The article considers the main positions of vocal school professors, People's Artist of Ukraine O. Blagovidova. Her educational work continues the best traditions of Russian and Ukrainian vocal school. The author examines the basic components of voice production techniques, and notes the features of this technique in sound generation, breath, sound delivery, as well as the importance of the correct approach to the selection of the repertoire of student-vocalist in the professional formation of the singer.

Key words: professionalism, excellence, sound, singing support, breathing, zvuoobrazovanie.

УДК 78.087.68

А. О. Лаврентьев

**ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ
У ПРОЦЕСІ РОБОТИ ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ**

Формування музичної культури є важливим елементом виховання особистості. Специфіка такого розвитку полягає в тому, що його метою виступає гармонійно розвинена особистість. Важливо зазначити, що розвиток музичної культури студентів спрямований на активізацію їх творчих здібностей, підвищення їх загальної культури і є досить складним процесом. Формування музичної культури студентів, як

важливої і невід'ємної частини культури духовної, є головним завданням сучасної музичної педагогіки.

Питання що до формування та розвитку музичної культури розглядалися в наукових працях видатних вітчизняних вчених-педагогів Ю. Алієва, А. Болгарського, Н. Гузій, Л. Коваль, Д. Леонтєва, О. Мелик-Пашиєва, А. Сохора, В. Сухомлинського, Б. Теплова, К. Ушинського, Л. Хлебнікової, таких відомих музикантів-дослідників, як Н.Гродзенська, В. Євдокимов, Д. Кабалевський, В. Шацька, Г. Шевченко, сучасних педагогів-музикантів: О. Апраксіною, Д. Заріної, А. Карасьова, Л. Маслової, П. Мироносицьким, Н. Ветгуліною, О. Ростовським, Н. Миропольською, Л. Массол та ін.

Мета статті – розглянути аспекти формування музичної культури студентів у процесі роботи вокального ансамблю.

Методика музичного виховання у вокальних ансамблях відзначається тим, що інтерес студентів до легкої музики повинен використатися керівником для залучення їх до музичної культури. З цією метою в репертуар, паралельно з популярними новинками, включаються народні пісні, пісні патріотичної тематики, пісні серйозної та кращі зразки сучасної легкої музики.

Незаперечним є той факт, що важливе значення у процесі формування вокальної культури студентів, які займаються у вокальному ансамблі, є фольклор. Але слід сказати, що у наш час проблема використання фольклору в музичному вихованні студентської молоді загострилася. Адже народна пісня майже зникла з побуту, особливо міського, її пропаганда звелася здебільшого до сценічних форм, вікові народні традиції у багатьох регіонах України майже забулися. Виховання любові до народної музики, виховання народною піснею стало одним із провідних завдань педагога. І педагоги, і музикознавці одноставні в тому, що віковічні традиції народу повинні стати надбанням підростаючого покоління – рідна мова, пісня мають врятувати їх від безпам'ятства, безликоності й сірості. Насичення репертуару вокальних молодіжних колективів фольклором сприятиме проникненню студентів у глибини народної творчості, наближенню до сформованих протягом віків уявлень про сутність людини, її духовність, красу і гармонію навколишнього світу..

Повноцінний музично-естетичний вплив музичного мистецтва на молодь може мати місце лише при умові постійного розвитку здібностей сприймання і виконання музики, постійного підвищення музичної культури студентів. Чим більше студент захоплюватиметься музикою, тим легше мобілізувати його слухову увагу, розвинути здібності до слухового аналізу, вміння правильного інтонування, і, навпаки, чим більше розвиватимуться музичні здібності студентів, тим глибше вони розумітимуть музику. Перед педагогом (вокального ансамблю) стоять завдання музично-естетичного виховання, одним з яких є завдання зацікавити студентів співом, виховати потяг, любов до художньо

змістовної музики, до співу. Естетична насолода, яку одержують студенти від переживання музичних образів, – необхідна умова успішного виховання. Від багатьох причин залежить виховання у студентів свідомого ставлення до занять у вокальному ансамблі. Велике значення має закоханість самого педагога в музичне мистецтво, вмільний добір репертуару, професіональний його рівень, якість підготовки до заходу, манера контактування з студентами, методика роботи тощо.

Формування в студентів інтересу і любові до музики, зазначає Є. М. Квятковський, нерозривно пов'язане з вихованням у них музичних навичок, які допоможуть студентам повністю зрозуміти музичний твір, виразно, злагоджено і правильно проспівати його. При вихованні інтересу та любові до музики, потрібно одночасно з тим навчити: [4, с. 60]

- сприймати музику, а для цього розвинути: стійку довільну слухову увагу; різні види музичного слуху: звуковисотний, тембровий, гармонічний, поліфонічний; ладове відчуття; чуття ритму і темпу; музичну пам'ять; музичні слухові уявлення, що спираються на музичну пам'ять; здібність до цілісного охоплення музичного твору, яку можна умовно назвати „почуттям музичної форми”;
- прищепити студентам навички злагоджено співати на кілька голосів, одночасно здійснюючи завдання охорони їх голосів;
- озброїти студентів знаннями, вміннями і навичками з музичної грамоти (засоби музичної виразності, спів по нотах нескладного матеріалу, запис звучання);
- ознайомити з кращими творами народної, класичної музики та сучасної естрадної;
- виховати художній смак...

До важливої педагогічної проблеми впливу вокальної музики на розвиток музичної культури молоді слід віднести необхідність постійного дослідження виховного значення сучасної популярної музики. Вивчаючи тенденції функціонування сучасної популярної музики багато критиків справедливо наголошують на неоднорідності, художній неоднозначності цього явища. Сучасна популярна естрадна музика безпосередньо впливає на становлення й розвиток світоглядних, ціннісно-орієнтаційних, соціально-культурних позицій підліткового віку у сфері його життєдіяльності; вона є найпопулярнішим і найдоступнішим засобом музично-естетичного та музично-культурного виховання підлітків і має найбільш високий рейтинг серед учнівської молоді. Розуміючи, що захопленість студентів багато в чому залежить від умілого і тактовного підходу до їх інтересів, ми намагаємося, не нав'язуючи ті або інші твори, розширювати музичний кругозір студентів, привертати їх увагу до своєрідності музики, її виражальних засобів (особливостям мелодії, ритмічної структури, динаміки і т. д.).

Завдання педагога в сфері молодіжних жанрів значно ускладнюється, оскільки безперервна зміна різноманітних нових течій, модифікацій музичних напрямків об'єктивно створює проблему необхідності вибору цінного, естетично значущого в надзвичайно широкому потоці сучасної музики. Головна проблема – довести студентам, що ці зразки сучасного музичного мистецтва є дійсно мистецтвом. Тут, як зазначає Н.В. Коваленко, знову «впливає на перше місце особистість педагога, його справжній авторитет серед молоді, його вміння знаходити «золоту середину» в спілкуванні із молоддю, вміння переконання в своїй компетентності» [5, с.11].

Колективне виконавство у вокальному ансамблі – важливий шлях активізації студента, розкриття творчих сторін його особистості, світоглядної, інтелектуальної, естетичної і емоційної. Виконуючи твір у колективі, учасники вокального ансамблю з керівником ніби заново колективно «створять», знаходять ключ до «відкриття» художніх достоїнств у ньому, твір починає виблискувати новими гранями, поглиблюється смисл і естетична цінність його. Ця якість зазвичай визначається поняттям «співтворчості».

Одне з провідних завдань колективного виконавства – зробити музичне мистецтво постійною потребою студента, предметом його захоплення і глибокого інтересу. Так, практика багатьох колективів показує, що систематичне музичення, колективне виконавство перетворюється на потребу музичного самовираження.

Колективне вокальне виконавство несе широку освітню функцію, воно активізує ідеологічну спрямованість, психічну діяльність, виховує пам'ять, смак, артистичність, виразність, емоційність у студентів [1, с.50].

Виконавство синтезує в собі абстрактне і конкретне мислення, їх специфічна взаємодія. Конкретний зміст твору розвиває творчу уяву, яка в свою чергу сприяє розвитку творчого мислення, навичка імпровізації.

Виконавство повністю витікає з вокального репертуару, який є базою, що формує музичні інтереси, смаки, потреби студентів. В свою чергу, вокальний репертуар не повинен обмежуватись, наприклад, лише народною музикою чи класичною. Вчитель повинен усвідомлювати, що музичне виховання має ґрунтуватися на органічному поєднанні трьох елементів: народної музики, класичної музики і музики сучасної. Саме таке поєднання є оптимальним в процесі розвитку музичної культури студентів. При виборі репертуару слід враховувати не тільки його художню значущість, але й вокально-технічні можливості колективу.

Список використаної літератури

1. Абдуллин З. Б. Теория й практика музикального обучения в общеобразовательной школе. – М., 1983. **2. Виховання музикою.** /Упорядник Т.Е.Вендрова. – К.: Освіта, 1981. **3. Дебелая Ж., Чорноіваненко Н.** Пошуки шляхів формування духовного світу

людини засобами музики //Музыка в школі: збірка статей. – К.: Музична Україна, 1980. – Вип.6. **4. Квятковский Е. М.** Пробуждать интерес к лучшим образцам искусства у школьников //Сов. педагогика, 1989. – № 2. **5. Коваленко Н.В.** Педагогические условия повышения музыкально-эстетической культуры участников самодеятельного вокально-инструментального ансамбля: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.05 /МГИК. – М., 1986. **6. Музыкальная культура и личность.** Межвузовский сборник научных трудов. – Владимир, 1987.

Лаврентьев А. О. Формування музичної культури студентів у процесі роботи вокального ансамблю

У даній статті автор розглядає деякі аспекти формування музичної культури студентів у процесі роботи вокального ансамблю. Виявлено, що комплексний підхід до музично-естетичної діяльності студентів забезпечує ефективність формування музичної культури, визначає вироблення системи вдосконалювання знань, умінь і творчих навичок. Одне з провідних завдань колективного виконавства – зробити музичне мистецтво постійною потребою студента, предметом його захоплення і глибокого інтересу.

Ключові слова: музична культура, вокальний ансамбль, репертуар, психологічний клімат, педагогічні умови, індивідуальний підхід.

Лаврентьев А. А. Формирование музыкальной культуры студентов в процессе работы вокального ансамбля

В данной статье автор рассматривает некоторые аспекты формирования музыкальной культуры студентов в процессе работы вокального ансамбля. Виявлено, что комплексный подход к музыкально-эстетической деятельности студентов обеспечивает эффективность формирования музыкальной культуры, определяет выработку системы усовершенствования знаний, умений и творческих навыков. Одно из основных заданий коллективного исполнительства – сделать музыкальное искусство постоянной необходимостью студента, предметом его увлечения и глубокого интереса.

Ключевые слова: музыкальная культура, вокальный ансамбль, репертуар, психологический климат, педагогические условия, индивидуальный подход.

Lavrentyev A. A. Education of students' musical culture while working with singing ensemble

In this article the author examines some aspects of musical culture in the process of vocal ensemble. It was discovered that a comprehensive approach to musical aesthetic activities of students ensures efficiency of formation of musical culture, determines the development of knowledge improvement, skills and creative skills. One of the major tasks of the

collective performance - to make music a student's necessity, the subject of their passion and deep interest.

Key words: musical culture, vocal ensemble, repertoire, psychological climate, pedagogical conditions, individual approach.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2012 р.

Прийнято до друку 27.04.2012 р.

УДК 384.3

М. В. Лебедева, О. В. Кулдиркаєва

ВИКОНАННЯ РОМАНСІВ (ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ)

Романси складають великий розділ камерної музики зі своєю специфікою виконання, тонким нюансуванням, складнощами, нітрохи не меншими, ніж у виконанні оперної музики. Дослідженням цієї проблеми займалися такі дослідники як О. Благовидова, І. Силантьєва, Д. Мур, Е. Економова та інші.

В наукових дослідженнях шляхи вдосконалення професійної підготовки студентів пов'язані з аспектами розвитку творчого потенціалу його особистісних професійних якостей.

Метою статті є розглядання і використання творчих можливостей і емоційних засобів у підвищенні якісного рівня виконання романсів майбутніми вокалістами.

Завдання статті – допоіти студентові знайти відповідні вокально-технічні засоби для розкриття ідейно-художнього змісту твору і вчасно застерегти студента від манерності та елементів дилетантизму. Необхідно виявити кращі якості, властиві молодому співакові та правильно їх розвинути.

Пристаюючи до роботи над романсом, перед вокалістам постають такі завдання:

- мати уявлення про композитора
- мати уяву про умови створення твору та його епоху
- звернути увагу на особливості поетичної мови
- зробити аналіз твору [1, с. 12].

Процес роботи над твором починається з його прослуховування. По-перше, треба ознайомитися з музикою і текстом. Потім студент за допомогою педагога здійснює аналіз твору: визначає жанр і характер, форму, метро ритмічну структуру, тональний план. Проаналізувавши мелодичний малюнок вокальної партії, треба встановити кульмінаційні точки у музичному розвитку, й, відповідно цього, встановити паузи й цезури для правильного дихання.